

Arbetsmarknadsdepartementet

En fortsatt stärkt arbetslöshetsförsäkring

Bakgrund

Svenska ILO-kommittén har genom remiss den 8 december 2022 (A2022/01534) ombetts att yttra sig över promemorian En fortsatt stärkt arbetslöshetsförsäkring (Ds 2022:28).

Promemorians förslag

I promemorian föreslås lagändringar för att vissa tillfälliga lättnader i arbetslöshetsförsäkringen som nu gäller ska gälla tills vidare.

Bakgrunden är att vissa tillfälliga bestämmelser infördes i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring för att stärka enskildas trygghet under covid 19-pandemin. Bestämmelserna innebär lättnader i arbetsvillkoret och karensvillkoret och en tillfällig möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från lagens begränsning av företagares möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid upprepade uppehåll i näringsverksamheten.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg. omr. 14) lämnar regeringen förslag om att de tillfälliga bestämmelserna i stället för att upphöra att gälla vid årsskiftet 2022/23, vilket följer av redan beslutade lagändringar, ska förlängas att gälla även under 2023. Enligt förslaget i budgetpropositionen ska de tillfälliga lättnaderna upphöra att gälla den 31 december 2023. I budgetpropositionen anges dock även att regeringen avser att återkomma med förslag om att motsvarande lättnader ska gälla tills vidare. Promemorian innehåller sådana förslag till lagändringar.

Enligt promemorians förslag till lagändringar kommer de lättnader som tidigare införts fortsätta att gälla. Det innebär i huvudsak att den arbetssökande, för att uppfylla ett arbetsvillkor enligt 12 § lagen om arbetslöshetsförsäkring, under en ramtid om tolv månader före arbetslösheten ska ha haft förvärvsarbete i minst sex månader och

utfört arbetet under minst 60 timmar per kalendermånad (före de tillfälliga lättnaderna var kravet minst 80 timmar), eller haft förvärvsarbete i minst 420 timmar (tidigare 480 timmar) under en sammanhängande tid av sex kalendermånader och utört arbetet under minst 40 timmar (tidigare 50 timmar) under var och en av dessa månader.

Karensvillkoret i 21 § lagen om arbetslöshetsförsäkring innebär att arbetslöshetsersättning inte får betalas ut förrän den sökande har varit arbetslös ett visst antal dagar. Enligt promemorians förslag får dagpenning inte betalas ut förrän den sökande under en sammanhängande tid om tolv månader har varit arbetslös i två dagar (före de tillfälliga lättnaderna gällde sex karensdagar).

Av 35 § första stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten. Av samma paragraf tredje stycket framgår att om näringsverksamheten återupptas, får bedömningen av företagarens arbetslöshet göras tidigast fem år från det att näringsverksamheten återupptogs. Femårsregeln innebär en begränsning av företagares möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid upprepade uppehåll i näringsverksamheten. I promemorian föreslås att den tillfälliga bestämmelse som ger möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från denna s.k. femårsregel ska gälla tills vidare.

Förslagets förhållande till ILO-konventioner

I promemorian anges att förslagen bedöms vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden.

I prop. 2019/2020:146 Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder med anledning av coronaviruset, som innehöll förslag om tillfälliga lättnader i bl.a. arbetsvillkoret och karensvillkoret, anges att förslagen enligt regeringens bedömning inte förväntas få några konsekvenser som påverkar Sveriges åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner.

ILO-kommitténs slutsats

Relevanta ILO-konventioner är framför allt konvention (nr 168) om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet, som antogs 1988 och ratificerades av Sverige 1990 (prop. 1989/90:64).

Enligt konventionen ska varje medlemsstat vidta lämpliga åtgärder för att samordna sitt system för skydd vid arbetslöshet och sin

sysselsättningspolitik. Skyddet vid arbetslöshet, i synnerhet metoderna för att utge förmåner vid arbetslöshet, bör vara utformat så att det bidrar till att främja full, produktiv och fritt vald sysselsättning och inte tar bort incitamenten för att arbeta och erbjuda arbete. Konventionen innehåller bl.a. bestämmelser om personkrets, ersättningsnivåer och ersättningsperiodens längd.

Svenska ILO-kommittén anser att de förslag som lämnas framstår som förenliga med de ILO-konventioner som har ratificerats av Sverige.

Yttrandet har beslutats av kommitténs ledamöter per capsulam och ärendet har handlagts av undertecknad sekreterare.

För Svenska ILO-kommittén

Cathrine Lilja Hansson
Ordförande

Charlott Sjögren
Sekreterare